

**İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.'NİN BORSA İSTANBUL A.Ş
KIYMETLİ MADENLER PİYASASI'NDA YÜRÜTECEĞİ MERKEZİ TAKAS HİZMETİ
VE BU HİZMETE İLİŞKİN ESASLAR YÖNERGESİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin, Borsa İstanbul Kıymetli Madenler Piyasası'nda vereceği takas ve teminat yönetimi hizmetine ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin Borsa İstanbul Kıymetli Madenler Piyasası'nda vereceği takas, risk ve teminat yönetimi hizmetine ilişkin üyelik, takas, teminat, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 nci maddesi, 30.05.2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliğe, 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği, 19.07.2013 tarih ve 28712 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmeliği, 19.10.2014 tarih ve 29150 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Borsa İstanbul A.Ş. Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği ve 19.10.2014 tarih ve 29150 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar İle İlgili Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği'ne dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Yönergede geçen;

- Aracı banka: Üyelerin, piyasa alacakları ile çekilebilir nakit teminat tutarlarının otomatik olarak aktarılmasını talep ettikleri bankayı,
- Borsa: Borsa İstanbul A.Ş.'yi,
- Genel Müdür: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,
- Gün içi risk hesaplama: Gün içerisinde belirlenen teminat ve pozisyonlara ilişkin son bakiyeler ve fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat değerlemelerini,
- İşlem teminatı: Takasbank'ta açılan saklama hesaplarına yatırılan teminatları,

- e) Merkezi Takas Yönetmeliği: 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği’ni,
- f) Piyasa: Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler Piyasası’nı,
- g) Pozisyon: Piyasa’da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan takas borç ve alacaklarını,
- ğ) Prosedür: Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan uygulama esaslarını,
- h) Sistem: Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlerin takas, risk ve teminat yönetiminin yapıldığı Takasbank sistemini,
- ı) Takas: Piyasa’da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan yükümlülüklerin, Takasbank tarafından belirlenen süre ve şartlarda, üyeler tarafından yerine getirilmesi suretiyle taraflar arasında nakit ve/veya varlıkların transferini sağlayan süreçlerin tamamını,
- i) Takasbank: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,
- j) Üye: Piyasa’da işlem yapmak üzere Borsa tarafından yetkilendirilen kuruluşlardan bu Yönerge kapsamında Takasbank üyelik şartlarını yerine getirenleri,
- k) Yönerge: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.’nin Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler Piyasası’nda Yürüteceği Merkezi Takas Hizmeti ve Bu hizmete İlişkin Esaslar hakkında işbu Yönerge’yi,
- l) Yönetim Kurulu: Takasbank Yönetim Kurulu’nu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyelğe İlişkin Esaslar

Üyelik

MADDE 5- (1) Bu Yönerge’nin 6 ncı maddesinde belirlenen şartları sağlayan kuruluşlar, bu Yönerge kapsamında Piyasa’da doğrudan takas üyesi olarak kendilerinin ve/veya müşterilerinin işlemlerini yapma yetkisi olarak Takasbank’a üye olabilirler.

Üyelik şartları

MADDE 6 - (1) Piyasa’ya yönelik takas, risk ve teminat yönetimi hizmetlerini almak için aşağıdaki üyelik şartlarının sağlanmış olması gerekir.

- a) Piyasa’da işlem yapma yetkisinin olması,
- b) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen Piyasa üyelik sözleşmesinin ve sözleşme öncesi bilgi formunun imzalanarak ibraz edilmiş olması,
- c) Takasbank nezdindeki işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla, Takasbank tarafından belirlenerek üyelere duyurulan teknik alt yapının oluşturulması ve işlerliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmış olması,
- ç) Takasbank tarafından belirlenen hesapların açılması.

Üyelerin faaliyete geçişi

MADDE 7- (1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Yönerge’de üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile üye işleri birimine müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, Merkezi Takas Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile üyelik sözleşmesi ve sözleşme öncesi bilgi formunu Takasbank’a göndermeleri gerekmektedir.

(2) Takasbank yapılan başvuruları 6 ncı maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Üyelik başvurusu kabul edilen kuruluşun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğini takiben, üyelik ücreti ve üyelik teminatını yatırmış olması ve Takasbank sistemi üzerinde üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir.

Üyelerin yükümlülükleri

MADDE 8 - (1) Piyasa üyeleri doğrudan takas üyesi olarak kendilerinin ve/veya müşterilerinin işlemlerini yapmaya yetki alabilmek için aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

- Bu Yönerge ve ilgili diğer mevzuatla, verilen hizmete ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- Müşterilerine ve diğer üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,
- Takasbank tarafından belirlenen sistem sürelerine uymak,
- Takasbank tarafından talep edilen ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,
- Bu Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank yetkililerince yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,
- Takasbank’ın yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen süreler içerisinde uyum sağlamak ve testlere iştirak etmek,
- Bu Yönerge kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.

(2) Herhangi bir üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Borsa’ya ve Takasbank’a bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank’ın Yönerge’de belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.

(3) Üyeler Yönerge kapsamında düzenlenen faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin tüm yükümlülüklerin ifası ile çalışanlarının görevleri çerçevesinde yaptıkları işlerden sorumludur.

(4) Üyeler işlemlerini yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreleri kullanarak uzaktan erişim yoluyla gerçekleştirirler. Tahsis edilen şifre kullanılarak sistemde yapılan işlemler ile şifrenin yetkisiz kişilerce kullanımından doğan sorumluluk üyeye aittir.

(5) Sisteme erişimin mümkün olmadığı durumlarda işlemler üyeyi temsil yetkisi bulunan kişilerce verilecek yazılı talimatlar çerçevesinde Takasbank tarafından gerçekleştirilebilir.

Üyelerin faaliyetlerinin kısıtlanması

MADDE 9 – (1) Üyelerin bu Yönerge kapsamındaki faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi uyarınca hizmet verilen Piyasa faaliyetlerinin sınırlandırılması veya geçici olarak durdurulması,
- b) Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,
- c) Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet izninin kaldırılması, herhangi bir nedenle Piyasada işlem gören varlıklar ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması,

(2) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, Üyenin mevcut pozisyonlarının Yönerge'nin 21 inci madde hükümleri çerçevesinde kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.

(3) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde durum, Borsa'ya ivedilikle bildirilir.

Üyelğin sona ermesi

MADDE 10- (1) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesinin ilgili hükümleri doğrultusunda üyelik sona erdirilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Takas Esasları

Takasbank'ın sorumluluğu

MADDE 11 - (1) Takasbank, takas, risk ve teminat yönetimi hizmeti ile ilgili olarak bu Yönerge ile üstlendiği yükümlülükler dışında üyelerin Borsa'ya ve diğer üyelere karşı yükümlülüklerinden dolayı sorumlu değildir.

Takasa ilişkin genel esaslar

MADDE 12 – (1) Takas işlemleri, Takasbank sistemi üzerinden gerçekleştirilir.

(2) Üyeler Takasbank'ın sağladığı alt yapı ile Takasbank sistemine erişerek işlemlerini gerçekleştirirler. Üyeler ile Takasbank arasında oluşturulacak sistemsel mesajlaşmaya ilişkin özellikler ve mesaj içerikleri Takasbank tarafından belirlenerek Üyelere duyurulur.

(3) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri Takasbank tarafından belirlenen hesaplar üzerinden hesaben sonuçlandırılır.

(4) İşlemlerin takas tarihinde ve süresi içerisinde tamamlanacağı hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmaz. Takas işlemlerinin süresi içerisinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır.

(5) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülükler takas tarihinde, ilgili takas hesapları kullanılarak yerine getirilir. Takas hesaplarına ilişkin hususlar Prosedür'de düzenlenir.

(6) Merkezi Takas Yönetmeliği ve bu Yönerge çerçevesinde yapılacak tüm iş ve işlemlerde, işlemlerin Üyelerin müşterilerine ait olup olmadığına bakılmaksızın, Takasbank tarafından sadece ilgili Üye muhatap alınır.

- (7) Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin takas alacakları ödenmez.
- (8) Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlerde net borç veya alacak tutarının hesaplanmasında kıymetli maden ve işlem para birimi bazında çok taraflı netleştirme yönteminin uygulanması esastır. Netleştirme sonucunda oluşan net kıymetli maden borç veya alacakları karşılığında nakit alacak veya borçlar oluşturulur.
- (9) Üyelerin tercihleri doğrultusunda, piyasada gerçekleştirilen işlemler netleştirme işlemi yapılmadan iki üye arasında brüt takasa konu olabilir. Brüt takas uygulamasına ilişkin esaslar Prosedür’de belirlenir.
- (10) Takas borçlarının üyeler tarafından kapatılması esastır. Ancak borçlar, üyenin ilgili hesabından re’sen de tahsil edilebilir. Buna ilişkin uygulama esasları Prosedür’de belirlenir.
- (11) Alacak dağıtım işlemleri dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyesi ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak otomatik olarak yapılır.
- (12) Takas, Takasbank tarafından belirlenen aralıklarda en fazla miktarda kaydın takasını yapacak şekilde toplu olarak sonuçlandırılır. Takas yükümlülüklerinin kısmi olarak yerine getirilmesi de mümkün olup, Takasbank tarafından belirlenen zamanlarda kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında kısmi takas yapılabilir.
- (13) Üyelerin talebi ve Prosedür’de belirlenen koşulların sağlanması halinde, Piyasa’da gerçekleşen işlemlerin takası, Prosedür’de belirlenen gün sonu takas başlangıç saati öncesinde de gerçekleştirilebilir.
- (14) Üyelerin talebi halinde, takas alacakları ve çekilen TL, USD ve EUR cinsinden teminat tutarları bildirmiş oldukları aracı banka hesaplarına transfer edilir. Transfer işlemlerine ilişkin süreler Prosedür’de belirlenir.

Takas tarihi ve süreler

MADDE 13 - (1) Takas tarihi ve süreleri, Borsa’nın görüşü alınarak Prosedür’de belirlenir. Merkezi Takas Yönetmeliği’nin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

Para birimi

MADDE 14 - (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştirildiği para birimi kullanılır.

Piyasa’da yapılan işlemlerin düzeltilmesi

MADDE 15 - (1) Piyasa’da yapılan işlemlere ilişkin düzeltmeler sistem üzerinde gerçekleştirilir. İşlem düzeltmelerine ilişkin usul ve esaslar ile kullanılacak yöntem Prosedür ile belirlenerek üyelere duyurulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Risk Yönetimi Esasları

Risk yönetimi

MADDE 16 - (1) Piyasa’da risk yönetimi Borsa’nın da görüşü alınarak oluşturulan esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından yapılır. Piyasa’da işlem yapılan kıymetli madenler için işlem anı ve işlem sonrası risk yönetimi metotları uygulanır. Takasbank emirlerin gönderilmesi sırasında emirlerin işleme dönüşme ihtimalini de gözeterek hesapta yeterli teminat bulunmasını sağlamak üzere işlem öncesi risk yönetimi metodu da uygulayabilir. İşlem öncesinde yeterli teminata sahip olmayan hesaplar ile teminat tamamlama çağrısı bulunan hesapların işlemlerine ilişkin kurallar Prosedür’de belirlenir.

(2) Üyelerin Takasbank nezdinde açtıkları hesaplarda yer alan takas pozisyonları ve teminatlar Takasbank tarafından asgari olarak her işgünü sonunda güncelleme işlemine tabi tutulur.

(3) Yapılan güncelleme işlemi sonucu teminatı yetersiz olan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı yapılır. Teminat tamamlama çağrıları, Takasbank tarafından sağlanan üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla yapılır. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.

(4) Üyeler teminat tamamlama yükümlülüklerini teminat yatırarak ve/veya pozisyon kapatarak yerine getirebilirler. Teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri pozisyon hesabı bazında gerçekleştirilir. Borsa’nın görüşü alınarak Takasbank tarafından gün içi ve gün sonunda uygulanacak risk yönetimi süreçleri, teminatların hesaplanmasında kullanılacak model ve/veya parametrelerin içeriği ve hesaplanma yöntemleri ve teminat tamamlama süreçleri ve bunlara ilişkin son süreler Prosedür’de açıklanır.

(5)Piyasa bünyesindeki alt piyasalar/pazarlar bazında uygulanan risk kontrollerinin hangi katmanlarda (işlem öncesi, işlem anı ve işlem sonrası) yapılacağına Borsa’nın görüşü de alınarak Takasbank karar verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teminat Yönetimi Esasları

Üyelik teminatı

MADDE 17 – (1) Takasbank’a olan aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla üyeler “üyelik teminatı” yatırır. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır. Yönetim kurulunca belirlenen bu tutar, Piyasa’da yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir.

(2) Üyelerin Takasbank'a olan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Söz konusu tahsilat sonrasında Üye, üyelik teminatını 3 işgünü içerisinde olması gereken tutara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması durumunda, söz konusu tutar Üyeden re'sen tahsil edilir.

(3) Üyeliğin sona ermesi durumunda, Üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

İşlem teminatına ilişkin esaslar

MADDE 18 – (1) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan risklerin karşılanması amacıyla üyelerden teminat talep edilir. Teminatların hesaplanmasında kullanılacak parametrelerinin belirlenmesinde güven düzeyi % 99'dan, elde tutma süresi ise 2 günden az olmamak üzere Prosedür'de belirlenecek güven düzeyleri ve elde tutma süreleri kullanılır. Takasbank gün sonu sürdürme seviyesi uygulaması yapabilir.

(2) Teminat gereksinimlerinin hesaplanmasında portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi kullanılır. Teminatlandırma yöntemine ilişkin uygulama esasları Prosedür'de açıklanır.

(3) Teminat olarak kabul edilebilecek varlıklara ilişkin yatırma, çekme ve değiştirme usul ve esasları ile bunlara ilişkin süreler Prosedür'de belirlenir.

İşlem teminatı değerlendirme katsayıları

MADDE 19- (1) Teminatlara uygulanacak, kesinti oranlarını yansıtan, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(2) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,50'den, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir.

(3) Teminat olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayıları Prosedür'de açıklanır.

(4) Teminat kesinti oranlarının belirlenmesinde Borsa'nın görüşü alınır.

İşlem teminatına kabul edilecekler ve kompozisyon limitleri

MADDE 20- (1) Üyeler tarafından, teminat yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir.

- Nakit Türk Lirası (TL)
- Döviz (USD, EUR)
- Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS)
- T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları

- d) T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. tarafından ihraç edilen Kira Sertifikaları
- e) Borsa'da işlem gören kıymetli madenler
- f) Teminat Mektubu (TL, USD, EUR)

(2) Takasbank Yönetim Kurulu Borsa'nın da görüşünü alarak teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Yönerge ile belirlenmiş olanlar da dahil kompozisyon limitlerinde Borsa'nın görüşünü alarak değişiklik yapmaya yetkilidir.

(3) Teminat değerlendirme sürecinde varlık bazında grup limiti %100 olarak uygulanır.

(4) Uygulanması durumunda grup limitleri toplam yatırılmış teminat üzerinden hesaplanır.

(5) Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur. Teminat değerlerinin belirlenmesine ilişkin uygulama esasları Prosedür'de açıklanır.

İşlem teminatlarının kullanımı

MADDE 21- (1) Borsa nezdinde saklanan teminat mektubu ve kıymetli maden cinsinden işlem teminatları ile Takasbank nezdinde saklamada bulunan diğer işlem teminatları üyenin takas işlemleri nedeniyle diğer üyelere olan yükümlülüklerin yerine getirilmesinde kullanılır.

(2) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan, alacakların karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını, borsa veya teşkilatlanmış diğer bir piyasada kote ise bu piyasadaki değerinden aşağı olmamak üzere satarak satım bedelinden alacağını karşılama veya bu araçların değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına sahiptir.

(3) Takasbank tarafından teminata başvurulması durumunda Takasbank nezdinde saklanan teminatlara doğrudan başvurulur. Borsa nezdinde saklanan teminatlarda ise Borsa'ya verilecek talimat doğrultusunda Borsa tarafından gerekli işlemler ivedilikle yerine getirilir.

(4) Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, teminatları hakları ile birlikte Üye talebi doğrultusunda iade eder.

Nakit teminatların nemalandırılması

MADDE 22 - (1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası teminatları, zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak, Prosedür'de belirlenen esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırılır. Nemalandırma işlemi, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır.

(2) Nemalandırılma sonucu elde edilen brüt nema tutarlarından, vergi ve diğer yasal yükümlülükler ile Takasbank komisyonu düşülür.

ALTINCI BÖLÜM

Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel esaslar

MADDE 23- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

a) Takasbank tarafından hesaplanan gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin, Prosedür'de belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;

b) Takas işlemlerine ilişkin yükümlülüğün Prosedür'de belirlenen saatin sonuna kadar yerine getirilmemesi;

c) Yönergenin 21 inci maddesi kapsamında üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından tasfiye edilmesine karar verilmesi.

(2) Temerrüt halinde, Takasbank tarafından üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine temerrüt tutarı gözetilerek izin verilir. Takasbank temerrüt büyüklüğünü gözeterek, üyenin hesapları üzerinden emir iletiminin engellenmesini Borsa'dan isteyebilir.

(3) Takasbank tarafından üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü Prosedür'de belirlenen saate kadar süre verilebilir. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halinin sona erdirilmemesi halinde, Takasbank tarafından, temerrüt nedeniyle oluşan pozisyon açığını kapatmak ve aynı gün valörlü (T+0) işlem yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilebilir. Emrin gerçekleştirilebilmesi için takas borcu karşılığı bloke edilen alacaklarının yanı sıra üyenin işlem teminatı kullanılabilir.

(4) Takas ve teminat yükümlülüklerinin Prosedür'de belirlenen sürelerde yerine getirilmemesi halinde temerrüt faizi uygulanır.

(5) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 33 üncü maddesi çerçevesinde; tahsil edilen temerrüt cezasına ilişkin mağduriyet ödemesi Prosedür'de belirlenen usul çerçevesinde yerine getirilir.

(6) Temerrüt yönetim süreci ile kıymetli maden ve nakit temerrütlerine ilişkin hususlar Prosedür'de belirlenir.

(7) Borsa'dan, Takasbank'tan veya TCMB'den kaynaklı nedenlerle yükümlülüklerin yerine getirilememesi halinde temerrüt hükümleri uygulanmaz.

(8) Temerrüt yönetim süreci ve temerrüt cezası ile ilgili Prosedürler için Borsa'nın da görüşü alınır.

Temerrüt faizi

MADDE 24- (1) Takas ve teminat yükümlülüğünü süresi içinde ödemeyerek temerrüde düşen üyenin, yükümlülüğünü takas günü Prosedür'de belirlenen saat içinde kapatmaması durumunda, temerrüt tutarının, BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, BİAŞ Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının Prosedürde belirlenen katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

- (2) Takas tarihinde belirlenen son saatten sonra ancak aynı gün yerine getirilen yükümlülükler için temerrüt faizi katsayısı farklılaştırılabilir.
- (3) Temerrüde düşen Üyeye, temerrüdün kapatılması için süre verilmesi durumunda, temerrüt faizinin hesaplanmasında temerrüde düşme anı dikkate alınır.
- (4) Üyenin temerrüde düşmesi durumunda, teminat tamamlama yükümlülüğünün temerrütlü olarak yerine getirildiği günü takip eden iş günü Takasbank Üyeye elektronik ortamda hesaplanan temerrüt faizini bildirir. Temerrüt faizi, yabancı para cinsi yükümlülüklerde de Türk Lirası üzerinden hesaplanır. İlgili yabancı para biriminin Türk Lirası'na çevrilmesinde TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları kullanılır.
- (5) Tahsil edilecek temerrüt tutarına alt sınır uygulanabilir. Uygulandığı durumda, asgari temerrüt tutarı Prosedür'de belirlenir.
- (6) Temerrüt matrahına ilişkin alt sınır uygulanabilir. Uygulandığı durumda, asgari temerrüt matrahı Prosedür'de belirlenir.
- (7) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilememesinden dolayı temerrüt faizini aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.
- (8) Temerrüt faizi, tahakkuk tarihinden itibaren en geç bir iş günü içinde ödenir. Bu süre içerisinde temerrüt faizi ödenmemiş ise, söz konusu tutar Üyenin Takasbank nezdindeki serbest cari hesabından re'sen tahsil edilir. Bu hesapta yeterli miktarda nakit bulunmadığı takdirde Üyenin üyelik teminatına, üyelik teminatının yeterli olmaması durumunda ise portföy hesabına ilişkin işlem teminatlarına başvurulur. Takasbank, nezdindeki Üyeye ait tüm varlık, hak ve alacaklar üzerinde takas, mahsup ve hapis hakkına sahiptir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Ücret ve komisyonlar

- MADDE 25** - (1) Bu Yönerge kapsamındaki hizmetlere ilişkin ücretler, Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 61 inci maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenerek üyelere duyurulur.
- (2) Ücret işlemin niteliğine göre işlem esnasında veya aylık olarak tahakkuk ettirilir ve üyenin Takasbank nezdindeki hesaplarından tahsil edilir.
 - (3) Tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde itiraz edilmeyen komisyon tutarı kabul edilmiş sayılır.
 - (4) Süresi içerisinde ödenmeyen komisyonlar üyelerin serbest cari hesabından re'sen tahsil edilir.

Disiplin hükümleri

- MADDE 26** - (1) Bu Yönerge'de belirlenen yükümlülüklere uymayan Üyeler hakkında Merkezi Takas Yönetmeliği'nin yedinci bölümünde yer alan disiplin hükümleri uygulanır.

Yönergede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

MADDE 27 - (1) Bu Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Takas Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 28 - (1) Bu Yönerge, Yönetim Kurulu onayını takiben Takasbank tarafından duyurulan tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29 - (1) Bu Yönerge hükümlerini Yönetim Kurulu yürütür.